

Referanser: MKR/AU 06/18

Arkivsak: 18/00217-2

Saksdokumenter:

- «Støtt kristne som utsettes for vold og diskriminering», uttalelse fra Mellomkirkelig råd 10. mars 2017
<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/mellomkirkelig-rad/rettferdighet/slik-arbeider-vi-med-menneskerettar/sett-undertrykte-fri/>
- *Menneskerettigheten til tros- og livssynsfrihet*, kap. 8 i «Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene», 2014
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2014/taler-saksdokumenter-og-vedtak/km_09_14_dnk_menneskerettigheter_enkeltsider.pdf
- Vedtak fra Kirkemøtet 09/14 *Den norske kirke og menneskerettighetene*, 2014
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2014/taler-saksdokumenter-og-vedtak/protokoll_km_09_14_menneskerettigheter.pdf
- *Oslo Principles on Promotion of Freedom of Religion or Belief (FORB)*, Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfridom, 2016
<http://www.jus.uio.no/smr/english/about/id/docs/oslo-principles-on-promotion-of-forb.pdf>
- *Missionary Activities and Human Rights: Recommended Ground Rules for Missionary Activities (A basis for creating individual codes of conduct)*, Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet, 2009
https://www.jus.uio.no/smr/english/about/id/docs/oc/groundrules_english.pdf
- Organisasjoner og nettverk MKR samarbeider med på tros- og livssynsfrihetsfeltet

MKR's arbeid med tros- og livssynsfrihet

Sammendrag

Tros- og livssynsfriheten er truet mange steder i verden, både av myndigheters restriksjoner på trosutøvelse og av religiøst motivert vold fra ikke-statlige aktører.

Sekretariatet foreslår å prioritere noen arbeidsformer innenfor feltet som kan få et sterkere fokus fremover. Rådet bes om å gi foreløpige innspill til disse, og sekretariatet vil på grunnlag av innspillene i møtet utarbeide et forslag til strategiske prioriteringer som legges frem for rådet på møtet i september 2018.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd ber om at det utarbeides en strategisk plan for arbeidet for tros- og livssynsfrihet basert på dette sakspapiret og diskusjonen i møtet. Denne planen legges frem på MKRs september-møte i 2018.

Saksorientering

Bakgrunn

Flere trender tyder på at tros- og livssynsfriheten er på tilbakegang internasjonalt. Dette er en del av et større bilde med press på sivile og politiske rettigheter i mange land. Både statlige restriksjoner på religion på den ene siden og diskriminering og vold mellom grupper på den andre siden er trukket frem som foruroligende trender i den siste rapporten fra FNs spesialrapportør for tros- og livssynsfrihet. I juridisk forstand er det stater som er ansvarlig for å respektere, beskytte, og fremme menneskerettighetene. Alvorlige brudd på tros- og livssynsfriheten fra statlig hold inkluderer dermed både utpreget undertrykkende regimer som aktivt begrenser innbyggernes trosfrihet, men også stater som unnlater å beskytte innbyggerne mot religiøst motivert diskriminering og vold utført av andre aktører.

Etter FNs menneskerettighetserklæring har også enkeltmennesket et moralsk ansvar for å fremme menneskerettighetene. Da Kirkemøtet behandlet saken «Den norske kirke og menneskerettighetene» i 2014, uttrykte de at kirken har et ansvar som *moralsk pliktbarer* overfor menneskerettighetene. Dette innebærer både et ansvar for selv å respektere rettighetene og å promotere menneskerettighetene ved å holde stater ansvarlig gjennom støtte til dem som utsettes for overgrep, maktkritikk og beslutningspåvirkning. Kirkemøtet trakk også frem tros- og livssynsfriheten som et av områdene der Den norske kirke har et spesielt ansvar for – og forutsetning for – å bidra.

Retten til tros- og livssynsfrihet er nedfelt i artikkel 18 i FNs menneskerettighetserklæring, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 9, og artikkel 18 i FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP). Det er vanlig å skille mellom åtte dimensjoner av tros- og livssynsfrihet:

1. Intern frihet: Friheten til å bekjenne seg til, anta, beholde eller skifte religion eller livssyn
2. Ekstern frihet: Friheten til alene eller sammen med andre, offentlig eller privat, å utøve sin religion eller livssyn gjennom gudstjeneste, regler, praksis og undervisning
3. Frihet fra tvang
4. Frihet fra diskriminering
5. Foreldres og vergers rett: Frihet til å sikre sine barn en religiøs og moralsk oppdragelse i overensstemmelse med deres egen overbevisning
6. Organisasjonsmessig frihet og rettsstatus: Tros- og livssynsorganisasjoner har autonomi i egne saker, inkludert å ha juridisk status
7. Grenser for tillatelige begrensninger på ekstern frihet: Mens den interne tros- og livssynsfriheten aldri kan begrenses, kan retten til utøvelse kun underlegges begrensninger som: (a) er foreskrevet ved lov og (b) blir iverksatt av staten med det formål å beskytte (I) offentlig sikkerhet, (II) orden, (III) helse, (IV) moral eller (V) andres grunnleggende rettigheter og (c) er forholdsmessige.
8. Ufravikelighet: Stater kan ikke fravike rettigheten til tros- og livssynsfrihet, selv ikke i unntakssituasjoner.

Tros- og livssynsfriheten beskytter individers rettigheter, og beskytter ikke religioner som sådan. Også retten til å ha tolkninger av egen religion som avviker fra den dominerende tolkningen innenfor egen religion, er en viktig rettighet innenfor tros- og livssynsfriheten.

Tros- og livssynsfrihet er en integrert del av det internasjonale menneskerettighetssystemet, hvor alle menneskerettigheter er universelle, udelelige og gjensidig avhengige av hverandre. Arbeid for å fremme tros- og livssynsfriheten bør derfor også søke å fremme alle menneskerettighetene.

I situasjoner med store menneskerettighetsbrudd er det ofte flere rettigheter som brytes samtidig, og årsakene er ofte komplekse. Manglende kompetanse eller bevissthet på religionens betydning og på hva tros- og livssynsfriheten innebærer, gir en risiko for at denne rettigheten brytes. Samtidig er kontekstforståelse avgjørende for å bidra konstruktivt i komplekse situasjoner. Et ensidig fokus på tros- og livssynsfrihet uten kontekstforståelse kan innebære en risiko for å overdrive de religiøse sidene ved komplekse situasjoner, mens andre dimensjoner blir oversett.

I Mellomkirkelig råds arbeid har det derfor vært viktig på den ene siden å ha et sterkt fokus på tros- og livssynsfrihet både for kristne og dem som tilhører andre religioner og livssyn, og på den andre siden å se beskyttelsen av tros- og livssynsfriheten i sammenheng med beskyttelsen av andre menneskerettigheter. Konkret arbeid for – eller støtte til – rettighetsbeskyttelse er også avhengig av en god forståelse for den konkrete situasjonen for å kunne bidra mest mulig konstruktivt. Mellomkirkelig råds arbeid med dette feltet skjer derfor i stor grad gjennom – og i samarbeid med – de økumeniske organisasjonene og andre organisasjoner som har brede nettverk og tilgang på solid landinformasjon, i tillegg til kompetanse i menneskerettigheter.

Arbeidsformer

Sekretariatet foreslår en kartlegging av eksisterende arbeid på feltet og en strategisk prioritering av noen arbeidsmåter som kan få et sterkere fokus fremover. Rådet bes om å gi foreløpige innspill til disse. Sekretariatet vil på grunnlag av dette utarbeide forslag til strategiske prioriteringer som legges frem for rådet på møtet i september 2018.

Arbeidsformene som foreslås, vil være gjenkjennelige fra det nåværende og tidligere arbeid i Mellomkirkelig råd eller i andre deler av kirkens arbeid. Som det vil fremgå av det følgende, er det hovedsakelig Mellomkirkelig råds arbeid på feltet som belyses. Men dette arbeidet må sees i sammenheng med arbeid som pågår i lokalmenigheter og på bispedømmeplan i Den norske kirke.

I tillegg til arbeidsformene som nevnes her, er tros- og livssynsfrihet også ofte en dimensjon ved arbeid som har andre tema som hovedfokus. Eksempler på dette er arbeidet med migrasjon i Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME), arbeidet for urfolks rettigheter hvor Mellomkirkelig råd støtter Samisk kirkeråds arbeid, arbeidet mot kastediskriminering gjennom International Dalit Solidarity Network (IDSN) og IDSN-Norge og arbeidet for økonomiske og sosiale rettigheter i regi av Det norske menneskerettighetsfond.

1. Pastoralbesøk til kirker i krevende situasjoner

Formålet med pastoralbesøk er først og fremst å vise solidaritet og støtte til kirker i vanskelige situasjoner. Slike besøk har vært praktisert i Den norske kirke både på nasjonalt nivå og gjennom bispedømmers og lokale menigheters engasjement gjennom vennskapsavtaler i andre land.

Vi ønsker å legge en klarere strategi for slike pastoralbesøk, noe som blant annet vil kreve en kartlegging av eksisterende vennskapsavtaler. Her vil en undersøker om det er mulig å bruke disse inn mot et felles engasjement på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå i kirken.

a) Jevnlige pastoralbesøk med offisielle representanter fra Den norske kirke

Det foreslås at det legges opp til pastoralbesøk jevnlig, for eksempel annet hvert år. I utgangspunktet vil det også være naturlig å legge opp til gjenbesøk, for eksempel ett år etter. Deltakere kan være biskoper, ledere og medlemmer i Dnks rådsstruktur, Kirkerådets direktør, Mellomkirkelig råds generalsekretær og andre med lederposisjoner i kirken. Det kan også være prester eller andre fra lokalmenigheter med særlig interesse for og/eller kjennskap til et bestemt land. I dag skjer slike pastoralbesøk med ujevne mellomrom avhengig av ressurser og initiativ. Et eksempel på et slikt besøk de siste årene er preses og MKRs generalsekretærs besøk til Pakistan i 2017.

Det foreslås at det legges opp til en ordning der pastoralbesøk planlegges og koordineres for flere år fremover. Slik kan det legges til rette for en langsiktig strategisk tenkning, og at innspill og forslag fra ulike aktører tas inn i en helhetlig vurdering. Det vil også gjøre at mer spontane initiativ kan settes inn i en ramme hvor utveksling av informasjon, kontakter og innspill flyter lettere, samtidig som rapporter fra besøk kan spilles tilbake og inngå i den videre strategiske planleggingen.

Selv om det vil være svært aktuelt å legge pastoralbesøk til land med krevende trosfrihetssituasjoner, foreslås det at en slik ordning ikke avgrenses til besøk der trosfrihet er hovedtema. Pastoralbesøk kan også være aktuelle der kirker står i en kritisk situasjon med hensyn til å påvirke utviklingen i en demokratisk retning, forbedre menneskerettighetssituasjonen generelt eller kjempe mot fattigdom og korrupsjon.

Aktuelle land som kan vurderes for denne typen besøk de nærmeste årene, er Egypt, Syria, Palestina, Sør-Afrika, Zimbabwe og India. Mens trosfrihet og situasjonen for kristne vil være naturlige hovedtema i Egypt og Syria, vil det i Palestina og India være ett av flere viktige tema, mens i Sør-Afrika og Zimbabwe vil hovedfokuset være på andre tema.

Ved planleggingen av et slikt opplegg bør vi være i kontakt med de økumeniske organisasjonene for å kartlegge hvor det kan være størst behov for pastoralbesøk.

Mellomkirkelig råds praktiske rolle

Det foreslås at Mellomkirkelig råd får et ansvar for å koordinere jevnlig pastoralbesøk. Langsiktige planer for pastoralbesøk må legges i nært samarbeid med Bispemøtet og med innspill fra bispedømmer, Kirkens Nødhjelp og SMM-organisasjonene (se under). Mellomkirkelig råd vil trenge noen økte ressurser for å ta på seg en slik oppgave.

b) Solidaritetsbesøk ved konkrete behov

En strategisk plan for pastoralbesøk bør ha rom for å omprioritere ressurser slik at det ved spesielle behov er mulig å arrangere besøk for å støtte kirker i konkrete, kritiske situasjoner hvor besøk kan være verdifullt. Dette vil være en annen type besøk der landkunnskap og kjennskap til den konkrete situasjonen eller sakskomplekset ofte vil være like viktig som representasjon på høyt nivå. Her vil det også være naturlig å søke å påvirke gjennom norske myndigheter eller andre tilgjengelige kanaler, for eksempel gjennom (eller i samarbeid med) de økumeniske organisasjonene.

Et eksempel på et slikt tilfelle er da MKR reiste til Tyrkia for å være til stede ved rettssaken vedr. det assyriske klosteret Mar Gabriel i 2009. Et annet eksempel er at Mellomkirkelig råd, på vegne av bl.a. Kirkens verdensråd, har hatt ansvar for å finne valgobservatører fra Den norske kirke til ulike valg rundt om i verden.

Mellomkirkelig råds praktiske rolle

Mellomkirkelig råds sekretariat må, i samråd med samarbeidspartnere, vurdere fortløpende om og når det er behov for slike reiser. Særlige grunner skal ligge til grunn for reisene.

c) Samarbeid med Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjonene i SMM

Mellomkirkelig råds sekretariat vil i arbeidet med strategien gå i dialog med Kirkens Nødhjelp og SMM-organisasjonene for å få innspill til hvor i deres arbeid de opplever situasjoner der Den norske kirke og Mellomkirkelig råd kan bidra, og diskutere hvilke former et samarbeid kan ta. I tillegg vil bispedømmer og menigheter med samarbeidsavtaler kunne gi innspill. Også de økumeniske organisasjonene bør konsulteres.

Pastoralbesøk til land der KN eller misjonsorganisasjonene har tilstedeværelse, vil både kunne dra nytte av organisasjonenes kompetanse og nettverk i planlegging og gjennomføring av selve besøkene. Det vil ofte også innebære større mulighet til oppfølging i etterkant, slik Pakistan-reisen er et eksempel på.

Mellomkirkelig råds praktiske rolle

Mellomkirkelig råd vil gjennom SMM-samarbeidet og gjennom sin rolle i KN ta opp og utfordre organisasjonene på å systematisere slikt samarbeid.

2. Påvirkningsarbeid og policy-dialog

Mellomkirkelig råd deltar i dag i påvirkningsarbeid og policy-dialog særlig gjennom STL, Oslo-koalisjonen, NGO-forum for menneskerettigheter og de økumeniske organisasjonene samt i konvertittsaker i Norge og engasjement i asylpolitikken. Fra 2018 er MKRs generalsekretær leder i det rådgivende organet i Oslokoalisjonen som promoterer *Oslo-prinsippene for tros- og livssynsfrihet*, og har innflytelse særlig gjennom sin kunnskapsproduksjon og internasjonale faglige nettverk. NGO-forum for menneskerettigheter produserer jevnlig innspill til norske myndigheters politikk og fasiliterer møteplasser og strategiske diskusjoner mellom myndighetene og sivilsamfunnsaktører på menneskerettighetsfeltet. Gjennom UDs minoritetsforum gir vi innspill til UDs arbeid med tros- og livssynsfrihet og religiøse minoriteter samtidig som vi mottar impulser fra og utveksler kunnskap med andre aktører på feltet. I norsk kontekst har MKR jobbet mye med konvertittsaker og er en av organisasjonene som foreslår medlemmer til Utlendingsnemnda (UNE). Trosfrihet er også en viktig dimensjon ved engasjementet i asylpolitikken.

Et sterkere engasjement gjennom pastoralbesøk og ev. gjennom egne prosjekter (se under), i tillegg til involvering i trosfrihetsarbeid gjennom nettverk som Oslokoalisjonen og de økumeniske organisasjonene, vil også gjøre oss til en enda mer interessant samtalepartner for norske myndigheter og utenriksstjenesten. Samtidig vil det styrke våre internasjonale nettverk og muligheten til å påvirke i internasjonale fora.

3. Engasjement gjennom samarbeid og nettverk

En stor del av Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet skjer gjennom deltakelse i ulike organisasjoner og nettverk som vi er en del av.

Norsk kontekst

Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet i en norsk kontekst har hovedsakelig gått langs to spor. Det ene sporet er gjennom samarbeid med sivilsamfunnsaktører på feltet gjennom uformelle og formelle samarbeid over kortere eller lengre tid. Eksempler på dette er

det uformelle samarbeidet gjennom *asylpolitisk forum*, en sammenslutning av organisasjoner som alle arbeider for asylinstituttet i Norge, og utgivelsen i 2017 av rapporten *Tro, håp og forfølgelse II*, om risiko ved tilbakesendelse av iranske konvertitter til Iran, som ble utarbeidet i samarbeid med Norges Kristne Råd, Stefanusalliansen, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) og Bispemøtet.

Det andre sporet er gjennom interreligiøst samarbeid (inkludert det økumeniske samarbeidet gjennom særlig Norges Kristne Råd): Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet samt gjennom kontaktgruppene med Islamsk Råd Norge, Buddhistforbundet, Det Mosaiske Trossamfunn og Human-Etisk Forbund.

Internasjonal kontekst

Internasjonalt er vi en del av arbeidet i de økumeniske organisasjonene for trosfrihet og toleranse. Dette gjelder særlig gjennom Kirkenes verdensråd (KV), Det lutherske verdensforbund (LVF), Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Nordic Ecumenical Network on Freedom of Religion or Belief (NORFORB). Deltakelse i disse organisasjonene gir oss en unik tilgang til informasjon om trosfrihetssituasjonen i ulike land og kontekster, et stort kontaktnettverk og impulser fra ulike tradisjoner og kontekster. Mens økumenisk arbeid for trosfrihet innenfor KEK i stor grad har handlet om å forsøke å utvikle et felles språk om menneskerettigheter og tros- og livssynsfrihet mellom ortodokse og protestantiske kirker, har NORFORB karakter av et fellesskap av likesinnede nordiske kirker hvor fokus er på utvikling av pedagogiske metoder for å spre informasjon om tros- og livssynsfrihet, særlig i land med stort press på denne rettigheten.

Se for øvrig vedlagte liste over kontakter.

4. Nye prosjekter i land i en krevende trosfrihetssituasjon?

Det kan være en mulighet at Mellomkirkelig råd satser på å støtte ett eller flere egne prosjekter for trosfrihet sammen med lokale aktører, for eksempel i Midtøsten, gjennom å søke støtte fra UDs seksjon for menneskerettigheter og demokrati eller Norads minoritetsmidler. En slik satsing vil kreve økte personalressurser og bør derfor være på et nivå som gjør at det langt på vei kan finansiere en ny stilling. Gjennom engasjementet i de økumeniske organisasjonene har MKR et bredt kontaktnettverk, og særlig i Midtøsten har vi sterke relasjoner med kirker og organisasjoner på grunn av et langvarig engasjement. Det at vi er en kirke selv, gir oss en annen rolle i relasjoner til andre kirker enn det for eksempel KN og Stefanusalliansen har. Erfaringen fra internasjonalt økumenisk arbeid og fra religionsdialog er også ressurser som kan være nyttige i for eksempel interreligiøst arbeid for trosfrihet og toleranse.

Aktuelle partnere i Midtøsten kan for eksempel være Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land, Jordanian Interfaith Coexistence Centre eller Middle East Council of Churches (MECC). Ett mål for en slik satsing vil være i enda større grad å bli en aktiv støttespiller for de tradisjonelle kirkene, slik blant andre Stefanusalliansen har utfordret oss til. Pastoralbesøk vil selvsagt være en naturlig del av dette, men da kombinert med økonomisk støtte og mer langsiktige relasjoner.

5. Kommunikasjon

Fordi mye av Mellomkirkelig råd engasjement på tros- og livssynsområdet gjøres gjennom internasjonale økumeniske sammenhenger, har utadrettet kommunikasjon i Norge om dette arbeidet tradisjonelt ikke vært høyt prioritert. Det samme kan sies om for eksempel Oslokoalisjonen, hvor fokuset er på deltakelse i faglige nettverk og relasjoner til myndigheter og andre aktører på feltet, og ikke på kommunikasjon i offentligheten. Derfor er mye av MKRs arbeid på feltet relativt ukjent for mange, inkludert aktive personer innenfor Den norske kirkes Det økte fokuset på tros- og livssynsfriheten de siste årene, også i Norge, gjør at det er gode

grunner til å gjennomtenke hvordan vi kommuniserer omkring dette feltet. På den ene siden er det et behov for mer og bedre kommunikasjon i Den norske kirkes egne kanaler, som kirken.no, Kirkebakken og sosiale medier, og på den annen side for en strategisk tenkning rundt kommunikasjon i media. Kritikken mot MKR er ofte basert på feilaktig informasjon, men samtidig må vi selv ta deler av ansvaret for at kjennskapet til arbeidet vårt er mangelfullt. En måte å delta i den offentlige debatten på, kan være å arrangere seminarer i en norsk kontekst om relevante tema, gjerne i samarbeid med andre aktører. Et eksempel på dette er et planlagt samarbeid med HL-senteret om Israel og Palestina. Et annet eksempel på tema kan være religionsdialog i konfliktområder.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Omfanget av engasjementet vil avhenge av tilgjengelige ressurser, og arbeidet med dette kan derfor også innebære utforskning av mulige nye finansieringskilder. Dersom vi ønsker å støtte nye prosjekter gjennom samarbeidspartnere, vil dette kreve ekstern finansiering. En større satsing også på andre områder vil kreve også noe økte personalressurser.

MKR er i dag engasjert i tros- og livssynsfrihet gjennom følgende organisasjoner og nettverk:

NORGE, NORDEN OG EUROPA:

- Medlem i Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet.
<http://www.jus.uio.no/smr/english/about/id/oslocoalition/index.html>
- Medlem i NORFORB: *Nordisk økumenisk nettverk for tros- og livssynsfrihet* (Svenska missionsrådet, Svenska kyrkan, FELM, Finnish Ecumenical Council, Dansk missionsråd, NKR, Stefanusalliansen, MKR).
- Deltar i Konferansen av europeiske kirkers (KEK) arbeid for menneskerettigheter og trosfrihet i Europa.
- Medlem av Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME).
- Relasjon til Mar Gabriel-klosteret i Tyrkia (den syrisk-ortodokse kirke – «assyriske kirke»)
- Engasjement i konvertittsaker i Norge:
 - o Nettverk av kristne kirker med engasjement for konvertitter i Norge.
 - o Gjennom ulike prosjekter (sist gjennom rapporten «Tro, håp og forfølgelse II»).
 - o Gjennom formell kontakt med norske utlendingsmyndigheter (bl.a. ved oppnevning av nemndmedlemmer til Utlendingsnemnda, årlige og halvårslige dialogmøter, oppnevning av ressurspersoner til kursing av saksbehandlere hos utlendingsmyndighetene, ressurspersoner til fagutvalg for konvertittsaker, osv.).
- Engasjement gjennom kontaktgrupper (Buddhistforbundet, Islamsk Råd Norge, Det Mosaiske Trossamfunn og Human-Etisk Forbund) og gjennom Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL).
- Engasjement gjennom arbeid for urfolks rettigheter.

RESTEN AV VERDEN:

- Kirkenes verdensråd:
 - o Deltar i KVs dialog med Al-Azhar-universitetet i Kairo
 - o Støtter KVs engasjement i Midtøsten
 - o Støtter KVs særlige engasjement i Irak og Syria (ref. rapporten «The protection needs of minorities from Syria and Iraq», WCC and Norwegian Church Aid, 2016).
 - o Deltar i KVs engasjement og arbeid for urfolks rettigheter.
 - o Deltar i KVs arbeidsgruppe mot vold og undertrykking under Pilgrimage of Justice and Peace.

- Sitter i den internasjonale referansegruppen for International Centre for Inter-Faith Peace and Harmony (ICIPH), Kaduna, Nigeria.
- Deltar i Det lutherske verdensforbunds (LVF) arbeid for menneskerettigheter og trosfrihet.
- Formell (direkte) kontakt med lutherske kirker:
 - Samarbeid med Church of Pakistan.
 - Samarbeid med Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL):
 - Bidrag og drift av kvinnesesken (arbeid for kvinners rettigheter)
 - Bidrag til ELCJHLs arbeid gjennom The Coordination Committee for Co-operation (COCOP) mellom ELCJHL og internasjonale lutherske partnerkirker
- Partner i Middle East Council of Churches (MECC).
- Engasjement gjennom Council of Religious Institutions in the Holy Land (CRIHL), og underprosjekter under CRIHL.
- Deltager i International Dalit Solidarity Network (IDSN).
- MR-fondets arbeid og relasjoner til Det økumeniske kirkerådet i India NCCI og de lutherske kirkene (UELCI).
 - I forbindelse med FNs UPR-prosess har vi i samråd med IDSN og NCCI kommet med innspill til norske myndigheter på blant annet situasjonen for daliter og særlig religiøse minoriteter.